EUROPOS PARLAMENTAS

2004 *2009*

Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų (LIBE) komiteto delegacijos vizito Italijoje rugsėjo 18–19 d. (nepaprastoji padėtis klajoklių stovyklose)

PRANEŠĖJAS: Gérard DEPREZ

(Nota bene: I ir II priedai paskelbti atskirame dokumente)

TURINYS

DELEGACIJOS PRANEŠIMAS.....3–21

1. Delegacija

2008 m. liepos 7 d. Europos Parlamentas surengė diskusijas dėl žodinio klausimo dėl Italijos vyriausybės sprendimo atlikti žmonių, daugiausia romų kilmės, gyvenančių klajoklių stovyklose Lacijaus, Kampanijos ir Lombardijos regionuose, surašymą.
2008 m. liepos 10 d. priimta rezoliucija, kuria užbaigtos plenarinės diskusijos, ir Pirmininkų sueiga leido Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui (LIBE) nusiųsti delegaciją į Romą, kad ji susitiktų su valstybės lygmens ir vietos institucijų atstovais ir susidarytų aiškesnę nuomonę apie klajoklių stovyklų padėtį – šių stovyklų atžvilgiu Italijos vyriausybė neseniai patvirtino nepaprastąsias priemones.

Prieš LIBE komiteto delegacijos vizitą susiklosčiusių pagrindinių su šiuo klausimu susijusių įvykių trumpa apžvalga pateikiama šio pranešimo pabaigoje.

Oficialių dokumentų, kuriuose apibūdinama nepaprastoji padėtis klajoklių stovyklose Italijoje, rinkinys pateikiamas 1 priede. 2 priede išdėstomas NVO įnašas.

Žinant vertimo tarnybų darbo krūvį EP kadencijos pabaigoje, nebus įmanoma gauti viso I ir II priedų vertimo.

Delegacijos nariai:
Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pirmininkas ir delegacijos vadovas Gérard DEPREZ, Lívia JÁRÓKA (EPP-ED), Claudio FAVA (PSE), Viktória MOHÁCSI (ALDE), Els DE GROEN-KOUWENHOVEN (Žaliųjų frakcija), Roberta ANGELILLI (UEN) ir Giusto CATANIA (GUE).

Visuose arba dalyje delegacijos darbų taip pat dalyvavo šie EP nariai:
Alfredo ANTONIOZZI (EPP-ED), Mario BORHEZIO (UEN), Armando VENETO (EPP-ED), Fabio CIANI (ADLE), Roberto FIORE (NI), Monica FRASSONI (Žaliųjų frakcija), Elisabetta GARDINI (EPP-DE), Marian-Jean MARINESCU (EPP-DE), Maria Grazie PAGANO (PSE), Luca ROMAGNOLI (NI), Senastiano SENZARELLO (EPP-DE), Adina-Ioana VALEAN (ADLE), Renate WEBER (ADLE), Stefano ZAPPALÀ (EPP-DE).

2. Vizitas

Vizitas vyko 2008 m. rugsėjo 18–20 d. ir per jį EP delegacija turėjo galimybę susitikti su abiejų Italijos parlamento rūmų nariais, Italijos vidaus reikalų ministru, Romos meru, Italijos duomenų apsaugos priežiūros institucijos ir keleto NVO atstovais.

Atsižvelgdama į 2008 m. liepos 10 d. EP rezoliuciją, LIBE komiteto delegacija daugiausia dėmesio skyrė šiems klausimams (priklausantiems LIBE komiteto kompetencijai):

- tiesioginės arba netiesioginės diskriminacijos rizikai (EB sutarties 13 straipsnis), galinčiai kilti dėl tam tikrų kategorijų žmonių, pvz., ROMŲ kilmės klajoklių, surašymo visuomenės saugumo tikslu;

- žmogaus teisių ir ypač nepilnamečių teisių apsaugai;
- ES piliečių išsiuntimui Europos teisės aktų, ypač Direktyvos 2004/38/EB, neatitinkančiais pagrindais (šis klausimas taip pat nagrinėjamas specialiame LIBE komiteto pranešime savo iniciatyva, kuriame nurodoma padėtis visose ES valstybėse narėse, o klausimynas skiriamas visų valstybių narių parlamentams).

2008 m. rugsėjo 18 d.

1. Posėdis su nacionalinio parlamento atstovais[1]

Pirmiausia delegacija surengė posėdį su nacionalinio parlamento Konstitucinių reikalų ir Europos reikalų komitetų pirmininkais, pirmininkų pavaduotojais ir kitais toliau nurodytais Italijos parlamento atstovais[2]:
- Senato Europos reikalų komiteto pirmininke Rossana BOLDI (LEGA NORD),
- Atstovų rūmų Europos reikalų komiteto pirmininku Mario PESCANTE (PDL),
- Senato Konstitucinių reikalų komiteto pirmininko pavaduotoju Domenico BENEDETTI VALENTINI (PDL),
- Atstovų rūmų Konstitucinių reikalų komiteto pirmininko pavaduotoju Roberto ZACCARIA (PD).

Posėdyje taip pat dalyvavo šie parlamento nariai: Sandro GOZI (parlamento narys – PD), Maurizio TURCO (parlamento narys, Italijos radikalų partijos atstovas – PD), Rita BERNARDINI (parlamento narė, Italijos radikalų partijos atstovė – PD), G. SANTINI (Senato narys, PDL), F. MARINARO (Senato narė, PD).

Italijos atstovai posėdį pradėjo sveikinimo kalbomis, pabrėždami norą plėtoti dialogą su LIBE komiteto delegacija, ypač dėl:
- vidaus saugumo ir diskriminacijos (R. BOLDI),
- plėtros poveikio Rumunijai ir panašioms šalims (M. PESCANTE),
- pagrindinių teisių stiprinimo (D. VALENTINI),
- būtinybės kuo greičiau patikrinti Italijos teisės aktų atitiktį ES principams (R. ZACCARIA), kaip neseniai Italijos vyriausybė patikrino tris „teisėkūros dekretų“, kuriais įgyvendinamos direktyvos dėl pabėgėlių statuso, šeimos susijungimo ir laisvo Europos piliečių judėjimo, projektus.

Atsakydamas į šiuos pranešimus komiteto pirmininkas G. DEPREZ pabrėžė, kad LIBE komiteto delegacija siekia stiprinti Europos ir valstybių narių teisės aktų leidėjų dialogą, visiškai palaikydama jų nepriklausomumą.
Plėtodamas šią mintį jis paaiškino, kad LIBE komitetas ypač susirūpinęs dėl pastaruoju metu priimto Italijos teisės akto, kuriuo numatoma, kad faktas, jog nusikaltimą padaręs asmuo nusikaltimo padarymo metu nelegaliai buvo Italijos teritorijoje, laikomas sunkinančia bet kurio nusikaltimo aplinkybe. Anot LIBE komiteto, Europos Komisijos ir Europos Parlamento teisės tarnybos, tokia nuostata yra diskriminuojanti ir prieštarauja laisvo ES piliečių judėjimo EB principams.
Tęsdamas mintį pirmininkas G. Deprez nurodė „teisėkūros dekreto“, kuriuo įgyvendinama Direktyva 2004/38/EB (dėl ES piliečių teisės laisvai judėti ir gyventi), projektą.

Kalbėjo šie posėdžio dalyviai:

[1] Posėdžio garso įrašas pateikiamas adresu http://www.radioradicale.it/scheda/262587/incontro-del-comitato-per-le-liberta-civili-la-giustizia-e-gli-affari-interni-del-parlamento-europeo-con-i.

[2]

- Luca ROMAGNOLI, jis pabrėžė, kad Italijos pilietybės neturintys asmenys Italijoje turi daugiau teisių ir galimybių nei Italijos piliečiai, nes, pvz., jie nemoka mokesčių ir administracinių rinkliavų. Patvirtindamas šį teiginį jis kaip priedą pateikė apžvalgą;
- Giusto CATANIA, jis pateikė EP teisės tarnybos nuomonę dėl sunkinančios aplinkybės, taip pat šios sunkinančios aplinkybės diskriminuojantį pobūdį ir pabrėžė, kad su užsieniečių buvimu Italijoje susiję pastarojo meto saugumo aspektai nepagrįstai perdėti;
- Els DE GROEN-KOUWENHOVEN pabrėžė nuostabą dėl prieštaringos informacijos apie Italijos „saugumo paketo“ aktualijas. Nors, anot Italijos vyriausybės, „saugumo paketu“ ir ypač pastarojo meto „įsakymais dėl nepaprastosios padėties“ daugiausia siekiama visiškai integruoti romus, Pagrindinių teisių agentūros pranešime ir kituose šaltiniuose pateikiama kitokia informacija – esą priemonės, kurių imtasi, yra daugiausia represinio pobūdžio ir būta atvejų, kai „karabinieriai“ itin blogai elgėsi su romų vaikais[1].

Kalbančią E. De Groen-Kouwenhoven nutraukė keletas protestuojančių Italijos nacionalinio parlamento narių ir Italijai atstovaujančių Europos Parlamento narių, o komiteto pirmininkas G. Deprez paragino ją kalbėti apie teisėkūros aspektus. Tada ji priminė Europos Parlamento ir Europos Komisijos susirūpinimą dėl galimo Europos piliečių diskriminavimo, jeigu jie išsiunčiami iš klajoklių stovyklų.

Pirmininkė R. BOLDI pasmerkė E. DE GROEN pareiškimus kaip visiškai nepagrįstus, o pirmininkas M. PESCANTE atmetė šiuos kaltinimus kaip blogą E. De Groen-Kouwenhoven šalies mentaliteto pavyzdį.

Iškart po to įsikišo pirmininko pavaduotojas R. ZACCARIA ir atkreipė dėmesį į tai, kad E. DE GROEN nieko nekaltina, o tik nurodo išorės šaltinių pateikiamą informaciją.
Tada jis paragino auditoriją atkreipti dėmesį į tai, kad 2008 m. gegužės mėn. „Įsakymuose dėl nepaprastosios padėties“ nurodytų civilinės saugos priemonių, kuriomis reikalaujama imti klajoklių pirštų atspaudus ir kurios yra pagrįstos, teisinis pagrindas yra specifinio pobūdžio. Šiomis išimtinėmis priemonėmis, net jei jos yra administracinio pobūdžio, galima laikinai sustabdyti įprastų teisės aktų taikymą. Anot pirmininko pavaduotojo R. ZACCARIA, bent jau pirmajame etape šie „įsakymai“ buvo taikomi nenuosekliai ir kėlė didelį rūpestį šalies viduje ir už jos ribų.
Teisinė padėtis išaiškinta tik antrajame etape, vidaus reikalų ministrui priėmus aiškinamąsias „gaires“, kurioms anksčiau pritarė Nacionalinė duomenų apsaugos priežiūros institucija („Garante“).

Tada įsikišo senatorius G. SANTINI, primindamas, kad ankstesnėje Europos Parlamento kadencijoje jis buvo pranešėjas dėl Direktyvos dėl laisvo Europos piliečių judėjimo. Deja, tuo metu nemanyta, kad judėjimo laisve pasinaudos šimtai tūkstančių Europos piliečių, kaip nutiko į ES įstojus naujosioms valstybėms narėms. Todėl Direktyvoje 2004/38/EB turėtų būti atsižvelgta ne tik į romų, bet ir į daugelio kitų mažumų padėtį.

Pirmininko pavaduotojas D. VALENTINI priminė, kad objektyvi nepaprastoji padėtis galiojo jau per ankstesnės vyriausybės kadenciją. Jis pažymėjo, kad buvo iškeltas klausimas dėl „sunkinančių aplinkybių“, bet informavo, kad teismas „*Tribunal of Latina*“ neseniai perdavė bylą Italijos konstituciniam teismui, kad netrukus būtų pateikta galutinė teisinė pozicija. Jis

[1] Dėl šio fakto dabar atliekamas teisminis tyrimas.

taip pat patvirtino, kad visos Italijos teritorijoje esančios bendruomenės turėtų būti lygios prieš įstatymą.

R. WEBER irgi daugiausia dėmesio skyrė sunkinančios aplinkybės klausimui. Ji paminėjo, kad apskritai baudžiamojoje teisėje sunkinančios aplinkybės siejamos su konkrečiu atitinkamo asmens elgesiu, o ne su jo statusu. Ji nurodė, kad Italijos konstitucinio teismo aiškinimas gali prieštarauti Europos Teisingumo Teismo aiškinimui.

V. MOHÁCSI iškėlė keletą klausimų:
- kokiu pagrindu nuspręsta priemones orientuoti į konkretų socialinį objektą (klajoklius),
- kodėl Italija romų neįtraukė į nacionalinių mažumų sąrašą,
- ar Konstituciniam teismui perduotas „visas saugumo paketas“, ar tik jo dalis,
- ar nacionalinio parlamento nariai mano, kad „saugumo paketas“ tinkamai taikomas Europos piliečiams, trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės.

L. JÁRÓKA paklausė, kiek romų vaikų Italijos institucijos atėmė iš tėvų, ir iškėlė klausimą dėl Europos piliečių, nuteistų už nusikaltimus tik dvejų metų laisvės atėmimo bausme, automatinio išsiuntimo.

Senatorė F. MARINARO pabrėžė, kad svarbu integruoti mažumas ir gerinti tarpparlamentinį dialogą rengiant būsimus posėdžius taip, kad būtų tiksliau apibrėžti klausimai, kurie bus aptariami. Baigdama ji pagyrė Europos Komisiją už suteiktą paramą.

R. ANGELILLI teigė, kad šie posėdžiai naudingi, ir pagyrė vyriausybės iniciatyvą teisės akto projektą pateikti Europos Komisijai. Kalbėdama apie organizacinius šių posėdžių aspektus, ji teigė, kad būtų įdomu išversti dokumentus (pvz., vyriausybės įsakymus dėl nepaprastosios padėties ir Raudonojo kryžiaus nuomonę).
Nurodydama Europos Parlamento teisės tarnybos nuomonę, ji pabrėžė, kad sunkinanti aplinkybė būtų abejotina, jeigu būtų taikoma ES piliečiams, bet gali būti teisėta, jeigu taikoma trečiųjų šalių piliečiams.
Galiausiai ji nurodė kritinę romų vaikų padėtį – šie vaikai praktiškai palikti likimo valiai.

M. J. MARINESCU išdėstė neigiamą požiūrį į tai, ką pirmininkas M. PESCANTE teigė apie saugumo problemas, susijusias su Rumunijos įstojimu į ES, nes rumunų bendruomenė yra viena iš aktyviausių ir labiausiai integruotų bendruomenių Italijoje. Problemų yra, bet visų jų negalima vertinti vienodai. Šia tema jis iškėlė du klausimus: Koks tikrasis „surašymo“ tikslas? Jeigu tikrai susidarė neeilinė socialinė padėtis, kaip institucijos planuoja šį klausimą išspręsti?

Pirmininkė R. BOLDI **pabrėžė**, kad būtinai reikia užtikrinti kiekvieno asmens, ypač vaikų, tapatybę, kad jų neišnaudotų nusikaltėlių grupuotės.

S. GOZI teigė, kad Italija susidūrė su struktūrine problema, kurią vargu ar galima išspręsti nepaprastosios padėties priemonėmis.
Jis informavo LIBE komiteto delegaciją, kad opozicija balsavo prieš teisėkūros dekretų priėmimą remdamasi tais pačiais argumentais, kuriuos iškėlė LIBE komiteto delegacija ir Europos Komisija – būtent dėl sunkinančios aplinkybės.

Nurodydamas, kaip Italija perkėlė Direktyvą 2004/38/EB, jis teigė, kad įrodinėjimo pareigos perkėlimas Europos piliečiui (kuris, remiantis vienu iš dekretų, turėtų pateikti įrodymus apie savo finansinių išteklių teisėtumą) neatitinka direktyvos. Be to, ES piliečio išsiuntimo negalima grįsti tuo, kad jis per tris mėnesius nuo buvimo Italijoje pradžios neužsiregistravo.

Pirmininko pavaduotojas D. VALENTINI, atsakydamas L. JÁRÓKA, priminė, kad dėl kiekvieno išsiuntimo turėtų spręsti teisėjas, o ne administracinė institucija. Atsakydamas V. MOHÁCSI, jis priminė, kad Italijos priemonės nėra skirtos kokiai nors konkrečiai mažumai ir bet kuriuo atveju integracija yra abipusis procesas, kuriame būtinas kiekvieno asmens nuoširdus noras integruotis į Italijos visuomenę.

Pirmininkė R. BOLDI užbaigė posėdį sakydama, kad jis buvo naudingas ir kad jų turėtų būti surengta daugiau, galbūt labiau sutelktų ir parengtų iš anksto, kad būtų galima sustiprinti nacionalinio parlamento ir Europos Parlamento narių ryšius.

2. Posėdis su viešuosius įgaliojimus turinčių organizacijų ir NVO atstovais

Pasveikindamas visas institucijas ir NVO, pirmininkas G. DEPREZ iškėlė keletą klausimų:
1) koks konkretus surašymo klajoklių stovyklose tikslas;
2) kaip per surašymą buvo renkami duomenys;
3) ką institucijos ir NVO mano apie romų padėtį Italijoje ir kaip užtikrinama žmogaus teisių ir piliečių laisvių apsauga.

Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komisijos (JTŽTK) atstovas Paolo ARTINI teigė, kad 20 proc. iš 160 000 Italijoje gyvenančių romų atvyko iš Balkanų ir jų negalima išsiųsti, nes jie gali būti laikomi prieglobsčio prašytojais. Jis pasmerkė stiprėjančią rasizmo ir ksenofobijos aplinką keliuose Italijos visuomenės sektoriuose ir apskritai didėjantį viešosios nuomonės abejingumą dėl trečiųjų šalių piliečių padėties.
Deja, Italijos institucijos neįgyvendina tikros integracijos politikos ir netgi labai nesmerkia rasistinių aktų, o kai kuriais atvejais – ir teisėsauginkų blogo elgesio bei smurto, priešingai, negu turėtų daryti. Jis priminė JTŽTK „Romų chartiją“ ir teigė, kad pagrindinė atsakomybė už dabartinę padėtį turėtų tekti nepakankamai politikos ir politikų valiai.

UNICEF atstovas R. SALVAN paaiškino, kad UNICEF pradėjo kampaniją prieš visų formų diskriminaciją ir už vaikų teises, jau surengė kelis posėdžius ir diskusijas su ministru R. MARONI dėl galimo „saugumo paketo“ ir „įsakymų dėl nepaprastosios padėties“ poveikio. Jis pabrėžė, kad reikia sukurti tikrą dialogą su romų bendruomene ir romus oficialiai pripažinti piliečiais pagal Europos Tarybos konvenciją. Jis primygtinai teigė, kad reikia veiksmingos integracijos politikos – skatinti mokymą, darbą, vaikų teises, sveikatos apsaugą, aprūpinimą būstu ir kt.

Italijos raudonojo kryžiaus (angl. *IRC*) atstovas F. CAPUANO teigė, kad IRC dirba kaip specialiojo vyriausybės įgaliotinio tarpininkas ir kad surašymo klausimais IRC aktyvų vaidmenį atlieka tik Romoje. IRC nedalyvauja vykdant surašymą Neapolyje ir Milane, Raudonasis kryžius ten dirba tik kaip sveikatos apsaugos rėmimo organizacija.
Romoje Raudonasis kryžius surinko „fogli notizie“ (korteles su informacija apie sveikatą,

vardu, pavarde ir kt.) iš tų, kurie savanoriškai dalyvavo surašyme, ir išdalijo specialias korteles, su kuriomis Romoje galima nemokamai gauti sveikatos priežiūros ir kitų piliečiams priklausančių paslaugų.
Šį surašymą Raudonasis kryžius atliko 36 gyvenvietėse, daugiausia neoficialiai, ypatingą dėmesį skirdamas pažeidžiamiems žmonėms. Duomenis apie dabartinę padėtį iki spalio mėn. vidurio surinks pats IRC.
Anot Raudonojo kryžiaus atstovo, nėra poreikio imti pirštų atspaudus, o visus asmens duomenis turi IRC duomenų apsaugos pareigūnas ir jie prieinami tik griežtomis sąlygomis (pvz., teisėjams – atliekant tyrimus baudžiamosiose bylose).
Duomenų variantas, kuriame užtikrintas anonimiškumas, bus išsiųstas atitinkamam institutui kaip statistiniai duomenys.
IRC savo misiją aiškina taip: tai darydamas jis turi galimybę suteikti tapatybę 2 500 pažeidžiamų asmenų.

Tada F. CAPUANO atsakė į keletą E. De Groen, A. I. Valean, R. Weber, L. Romagnoli, M. Borghezio ir M. Frassoni klausimų.

Organizacijos *OPERA NOMADI* atstovė M. LUONGO pateikė tam tikrų bendrų duomenų apie romų mažumos pobūdį primindama, kad nuo to laiko, kai ši mažuma gyvena Italijoje (XIV amžius), 60–70 proc. šių žmonių yra jaunesni kaip 18 m. amžiaus ir jų vidutinė gyvenimo trukmė vidutiniškai yra 20 metų trumpesnė nei kitų žmonių. Raštingų žmonių – mažuma, ir dažnai likimo valiai palikti vaikai arba vaikai, su kuriais blogai elgiamasi, paimami iš tėvų ir apgyvendinami atitinkamose įstaigose.

Organizacijos *AMNESTY INTERNATIONAL* atstovas pasmerkė rasizmo ir ksenofobijos plitimą tam tikrose Italijos viešosios nuomonės srityse (reiškinį, keliantį nerimą ir tam tikroms aukšto lygmens valstybės institucijoms) ir aplinką, kurioje vis labiau įsivyrauja baimė ir neapykanta trečiųjų šalių piliečiams. Jis teigė, kad šios nerimą keliančios tendencijos iš dalies kurstomos tam tikrų politinių partijų formuojama viešąja nuomone ir klaidinančiu visuomenės informavimu apie „saugumo paketo“ ir įsakymų dėl nepaprastosios padėties tikslus.

Organizacijos *CARITAS* atstovė teigė, kad, organizacijos *Opera Nomadi* duomenimis, romų yra 200 000, o Italijos vidaus reikalų ministras sako, kad jų yra apie 130 000, iš kurių maždaug 50 proc. yra Italijos piliečiai. Deja, naujausi visuotinio Italijos gyventojų surašymo duomenys yra 1995 metų. Anot organizacijos *Caritas*, būta diskriminacijos atvejų. Šis klausimas jau daug metų nenagrinėjamas ir dabar jis tapo itin opus; organizacijos *Caritas* atstovė taip pat kalbėjo apie įvairias stovyklas, vienoms gautas leidimas, kitoms – ne, kai kurias administruoja Romos apskritis.

Organizacijos *COMUNITA DI ST EGIDIO* atstovas Paolo CIANI priminė, kad birželio 25 d. per parlamento svarstymus pats ministras R. MARONI paskelbė: „mes prašėme prefektų surinkti visų asmenų, įskaitant nepilnamečius, pirštų atspaudus“ ir kad šį pranešimą spauda perdavė visuomenei. Be to, po šio pareiškimo specialusis vyriausybės įgaliotinis Neapolyje pradėjo rinkti 350 asmenų (tarp jų – 50 nepilnamečių) pirštų atspaudus. Šie veiksmai vėliau sustabdyti dėl Europos institucijų (Europos Parlamento ir Europos Tarybos žmogaus teisių komisaro) kritikos. Todėl P. CIANI pripažino, kad liepos 23 d. patvirtintose gairėse tinkamai aiškinama, kaip turėjo būti taikomi „įsakymai dėl nepaprastosios padėties“. Deja, tos gairės

viešai nepaskelbtos, net ir spaudos konferencijoje, todėl žmonėms, norėjusiems jomis pasinaudoti, kilo painiavos ir sunkumų.

Organizacijos *ARCI* atstovas C. GRAZIANO priminė, kad romai yra didžiausia Europos mažuma, tad problemą reikėtų spręsti Europos Sąjungos lygmeniu. Jis taip pat teigė, kad jeigu tikrasis tikslas – geriau integruoti šią bendruomenę į Italijos visuomenę, šį klausimą geriau būtų kuravęs socialinės apsaugos ministras. Jis pabrėžė, kad geresnis būdas integruoti romus – bendruomenės atstovus įtraukti į integracijos programas pirmiausia kovojant su vaikų išnaudojimu ir panaikinti bet kokių formų izoliavimą getuose.

Asociacijos *Roma and Sinti insieme* atstovas N. GUARNERI, kaip ir anksčiau kalbėjusieji, atkakliai teigė, kad romų bendruomenė realiai niekur neįtraukiama, ji jaučiasi atskirta nuo bet kokio dialogo. Jis pabrėžė, kad romai neturėtų būti diskriminuojami net ir akivaizdžiomis „teigiamomis“ priemonėmis. Jis taip pat nesutiko su dabartine Europos politika šioje srityje ir pareiškė nepasitenkinimą, kad nepakankamai aišku, kur galiausiai nukeliavo 250 mln. EUR, Europos bendrijos skirtų valstybėms narėms nepaprastosios romų padėties problemai Europos lygmeniu spręsti.

2008 m. rugsėjo 19 d., penktadienis

Posėdis su „Garante“ – Italijos duomenų apsaugos priežiūros institucija

LIBE komiteto delegaciją priėmė **duomenų apsaugos priežiūros institucijos „Garante“ pirmininkas prof. Francesco PIZZETTI**[1] (DPA), lydimas tos pačios institucijos atstovų M. PAISSANO ir G. CHIARAVALLOTI, taip pat generalinio sekretoriaus G. BUTTARELLI.
Prof. F. PIZZETTI informavo delegaciją, kad iškart, kai buvo priimti „įsakymai dėl nepaprastosios padėties“, duomenų apsaugos priežiūros institucija paprašė „specialiųjų įgaliotinių“ funkcijas atliekančių prefektų pateikti informaciją, kaip bus atliekamas surašymas. Iš gautų atsakymų paaiškėjus, kad prefektai „įsakymus“ įgyvendina skirtingai, duomenų apsaugos priežiūros institucija, siekdama užtikrinti, kad „įsakymai“ būtų įgyvendinami vienodai, susisiekė su Vidaus reikalų ministerija. Siekdama tai užtikrinti Vidaus reikalų ministerija nusprendė priimti „gaires“, atsižvelgdama į Italijos duomenų apsaugos priežiūros institucijos ir ES duomenų apsaugos priežiūros institucijų nuomones ir neįtraukdama konkrečių duomenų bazių ir klasifikavimo.
Vadovaudamosi tuo pačiu požiūriu ir siekdamos išvengti bet kokios diskriminacijos dėl pilietybės, Italijos duomenų apsaugos priežiūros institucija ir Vidaus reikalų ministerija sutiko nerinkti duomenų apie etninę kilmę ir religiją, o duomenis apie sveikatą rinkti tik savanorišku pagrindu.

Šia tema duomenų apsaugos priežiūros institucija pažymėjo, kad pirštų atspaudai turėtų būti imami tik tada, kai asmenų neįmanoma nustatyti kitais būdais, ir išskyrė šešerių metų amžiaus nepilnamečius (įprastuose teisės aktuose numatyta, kad teisėsaugos institucijos gali paimti nepilnamečio pirštų atspaudus ir, jeigu tai nusprendžiama daryti, veiksmų imasi prokuroras, o

[1] http://www.garanteprivacy.it/garante/navig/jsp/index.jsp, Piazza di Monte Citorio n. 121 00186 Roma, *el. paštas* garante@garanteprivacy.it, telefonas. (+39) 06.69677.1.

gairėse teigiama, kad be išankstinio prokuroro leidimo imti nepilnamečių pirštų atspaudų negalima). Toliau turi būti skiriamos 6–14 m. amžiaus nepilnamečių, 14–18 m. amžiaus nepilnamečių ir suaugusiųjų grupės.

Ministerija ir duomenų apsaugos priežiūros institucija toliau palaikė ryšius ir, kai gairės pagaliau buvo nusiųstos duomenų apsaugos priežiūros institucijai, ši paprašė, kad duomenys būtų paskelbti viešai.
Duomenų apsaugos priežiūros institucija taip pat prašė, kad neteisėtai surinkti duomenys būtų sunaikinti, kad nebūtų sukurta duomenų bazė ir kad būtų vykdoma pakankama kontrolė.
Atsakydamas į EP narių klausimus prof. F. Pizzetti paaiškino, kad:
- siekdama įvertinti, ar gairės tinkamai taikomos, duomenų apsaugos priežiūros institucija atliks tikrinimus iš anksto nepranešusi, tačiau tik duomenų subjektų prašymu;
- iki šiol duomenų apsaugos priežiūros institucija negavo nė vieno skundo iš asmens, teigiančio, kad jo duomenimis piktnaudžiauta[1];
- pirštų atspaudai ir duomenys apie etninę kilmę ir religiją buvo renkami tik Neapolyje, prasidėjus surašymui; duomenų apsaugos priežiūros institucija įsikišo ir šį rinkimą sustabdė. Romoje prefektas, prieš pradėdamas surašymą, palaukė, kol veiksmų imsis duomenų apsaugos priežiūros institucija, o Milane paimti tik 4 asmenų pirštų atspaudai atliekant tyrimus baudžiamosiose bylose.

Posėdis su Romos meru Gianni ALEMANNO

Šiltai priėmęs LIBE komiteto delegaciją meras G. ALEMANNO pabrėžė, kad:
- klajoklių stovyklų padėtis jau buvo tapusi nebepakenčiama ir reikėjo neeilinių priemonių;
- šių priemonių bus imamasi tiesiogiai vadovaujant specialiesiems įgaliotiniams ir užtikrinant visišką žmogaus teisių apsaugą, nediskriminavimą ir suinteresuotųjų asmenų saugumą;
- daugelis klajoklių stovyklose gyvenančių asmenų yra Italijos piliečiai, kiti – ES piliečiai ir ES nepriklausančių valstybių piliečiai, kurių padėtį dar reikia patikrinti (nepaisant etninės kilmės ir kitų klausimų);
- norint planuoti tokio pobūdžio įsikišimą reikia teikti paramą ir pasirūpinti klajoklių integracija;
- reikia pirmiausia daugiau sužinoti apie klajoklius (taip meras atsakė į EP nario G. CATANIA klausimą, ar jau pradėtos mokyklinės programos ir ar pradėtas klajoklių vaikų mokymas, taip pat ar reikia skubaus įsikišimo į stovyklas);
- toliau vykdomos ankstesnių miesto administracijų numatytos priemonės ir laukiama surašymo pabaigos, kuri planuojama spalio mėn. viduryje; tada prefektas, dabar turintis visus įgaliojimus klajoklių integracijos klausimais, grindžiamus vyriausybės patvirtintais

[1] EP nariai daugiausia klausimų teikė: dėl įsakymų ir nepaprastosios padėties paskelbimo proporcingumo ir reikalingumo; kas įvyko per laikotarpį nuo įsakymų priėmimo iki gairių priėmimo; dėl IRC ir institucijų (G. Catania) pateiktų duomenų skirtumo; kaip duomenis vertina IRC ir ar duomenų apsaugos priežiūros institucija atliks tyrimą, kad patikrintų, ar duomenys tvarkomi pagal gaires (C. Fava); ar duomenų apie nepilnamečius rinkimas atitinka įprastinę IT teisę, ar numatytas nuo jos nukrypstant (Renate Weber); prašydami daugiau informacijos apie duomenis, surinktus per surašymą (V. Mohacsi); dėl nepilnamečių pirštų atspaudų ėmimo; kokios socialinės surašymo priežastys; kokių intervencinių veiksmų ėmėsi duomenų apsaugos priežiūros institucija; kt. (atsakymai, jeigu buvo atsakyta, įtraukti į pirmiau pateiktus duomenų apsaugos priežiūros institucijos pareiškimus).

įsakymais, pradės intervencinius veiksmus integracijos, būsto, mokyklinio ir profesinio mokymo, darbo ir kt. srityse.

Meras G. ALEMANNO taip pat teigė, kad tvarkyti surinktus duomenis bus prefekto pareiga. Kalbėdamas apie Direktyvą dėl laisvo judėjimo jis pareiškė, kad, remiantis Italijos teisės aktais, jeigu aptinkami asmenys, nelegaliai esantys Italijos teritorijoje, jie išsiunčiami.

Posėdis su vidaus reikalų ministru R. MARONI
ir Europos reikalų ministru A. Ronchi

Ministras R. MARONI pasveikino LIBE komiteto delegaciją ir paminėjo pirmąjį posėdį su pirmininku G. Deprezu, kuriame iškeltas „įsakymų dėl nepaprastosios padėties“ klausimas.
Jis teigė, kad „įsakymai dėl nepaprastosios padėties“ jau įgyvendinami, ypač žmonių ir jų poreikių „surašymas“. Pirmasis pranešimas su visa reikiama informacija rugpjūčio 1 d. jau nusiųstas Komisijos pirmininko pavaduotojui J. Barrot.
Iš Komisijos gautas teigiamas atsakymas. Beje, Pirmininko pavaduotojas J. Barrot atkreipė dėmesį į pranešimo turinį, ypač į ministro R. Maroni patikinimą, kad nebuvo renkama duomenų, grindžiamų etnine kilme ir religija. Pirmininko pavaduotojas J. Barrot prašė, kad jį ir toliau informuotų apie ministro R. Maroni prefektams suteiktų gairių praktinį taikymą.

Ministras delegacijai pateikė dabartinius duomenis apie surašymą: surašyti 1 588 asmenys Lombardijoje, iš jų 773 nepilnamečiai; 1 608 asmenys Kampanijoje, iš jų 786 nepilnamečiai; 2 679 asmenys Lacijuje, iš jų 1 228 nepilnamečiai.

Jis taip pat pranešė delegacijai, kad 1 525 vaikai lanko mokyklas, todėl reikia mokymo plano, kurį turėtų sukurti Švietimo ministerija, UNICEF, Raudonasis kryžius.
Pagal dabartinį tvarkaraštį „surašymas“ 3 regionuose bus užbaigtas iki spalio mėn. vidurio ir tik tada prasidės antras „įsakymų dėl nepaprastosios padėties“ įgyvendinimo etapas. Antrajame etape specialieji įgaliotiniai turės:
- rasti tinkamų vietų naujoms, „nuolatinėms“ stovykloms, pakeisiančioms laikinąsias,
- užtikrinti vaikų mokyklinį lavinimą,
- skatinti bendruomenių integraciją, socialinę paramą ir sveikatos apsaugą, mokymą ir darbą.
Kol kas klajoklių stovyklų gyventojai teigiamai reagavo į surašymą, kuriuo siekiama jiems suteikti tapatybę ir ateitį.

Kartu su ministru A. Ronchi atsakydamas į EP narių klausimus R. Maroni pridūrė, kad intervencinių veiksmų tikslas – panaikinti stovyklas, kuriose su klajokliais blogai elgiamasi ir kuriose klajokliai gyvena orumą žeminančiomis sąlygomis; siekiama įkurti kaimus, kuriuose būtų teikiamos paslaugos ir sukurta infrastruktūra, bei užtikrinti taikų sambūvį (kaip, pvz., Vogeroje).
Ministrai išreiškė viltį, kad dėl šio vizito ir kitų priežasčių gal ir nebus įveiktas politinis priešiškumas, bet bent jau bus pašalinti nesusipratimai. Italijos vyriausybė jau parodė norą rasti su ES principais suderinamą sprendimą, įskaitant sprendimą dėl trijų „saugumo paketui“ priklausančių teisėkūros dekretų projektų.

Konkrečiai dėl šių dokumentų ministras R. MARONI LIBE komiteto delegacijai pranešė,

kad:

- Europos Komisija prieštaravo tik dekretui dėl ES piliečių ir laisvo judėjimo, o kitoms dviem priemonėms (dėl šeimos susijungimo ir prieglobsčio) pareikšta parama;
- dokumentą turės papildomai išnagrinėti Italijos vyriausybė ir parlamentas, o ministras nusiųs pakeistą dokumento tekstą Komisijai ir Europos Parlamentui, kad būtų išvengta prieštaravimo ES teisei.

Dėl jau galiojančios priemonės, kuria baudžiamojoje teisėje nustatomos sunkinančios aplinkybės ES piliečiams, nelegaliai esantiems Italijoje, ministras sakė, kad Italijos institucijoms aišku, jog *aggravante* turi būti taikoma tik ES nepriklausančių šalių piliečiams. Jis žinojo, kad šis klausimas kelia atitikties ES teisei problemų, bet patvirtino, kad jį geriau išspręsti ne oficialiai iš dalies keičiant priemonę, o „patikimu“ teisės išaiškinimu.

Kalbėdamas apie klajoklių stovyklų surašymą ir duomenis, surinktus Neapolyje prieš patvirtinant gaires, ministras sakė, kad jie bus iš naujo apdoroti remiantis gairėmis.

Jis delegaciją taip pat informavo, kad nuo „Amato dekreto“ patvirtinimo išsiųsta 350 ES piliečių, dėl jų išsiuntimo spręsta kiekvienu konkrečiu atveju, remiantis konkrečiu administraciniu aktu, o laikinuosiuose imigrantų sulaikymo centruose ES piliečių nėra.

Kalbėdamas apie išpuolius Ponticelio stovykloje, ministras R. MARONI teigė, kad šiuo metu vyksta teisminis tyrimas.

Jis taip pat informavo, kad surašymui skirta 3 mln. EUR ir kad antrajame etape, bendradarbiaudami su UNICEF, lėšų skirs Vidaus reikalų ir Švietimo ministerijos, regionai, provincijos ir savivaldybės.

Jis pranešė, kad spalio 9 d. įvyks Italijos ir Rumunijos institucijų atstovų susitikimas, o rugsėjo 30 d. ministras R. MARONI Bukarešte susitiks su Rumunijos vidaus reikalų ministru C. DAVIDU.

Apibendrindamas posėdį pirmininkas G. DEPREZ paklausė ministro R. MARONI, ar teisingai suprato, kad teisėkūros priemonės dėl laisvo ES piliečių judėjimo ir dėl sunkinančių aplinkybių bus pakeistos remiantis ES institucijų nurodymais, ir ministras R. MARONI tai patvirtino.

Apsilankymas dviejose klajoklių romų stovyklose[1]

Pirmiausia delegacija aplankė stovyklą *Casilino 900*, tada stovyklą *Salone*.

***Casilino 900*, *Via Casilina*, Romos S-E priemiestis**

Remiantis spaudos pranešimais, stovykloje *Casilino 900* gyvena 650 asmenų, iš jų – 250 nepilnamečiai. Stovykla įkurta daugiau kaip prieš 35 metus, leidimas jai įkurti niekada nebuvo gautas. Nors prieš keletą dienų higienos tarnybos išvežė daugiau kaip 500 tonų įvairių daiktų ir atliekų, stovykla pasirodė esanti barakų grupė, kurioje labai blogos sąlygos ir kurią galima pavadinti lūšnynu. Padėtį dar labiau blogina tai, kad nėra nei vandens, nei elektros energijos tiekimo, nei šildymo sistemos (ji buvo išjungta, kai apsilankė teisėsauginikai ir nustatė, kad ji įrengta neteisėtai).
Keletas delegacijos narių aplankė stovyklą ir su gyventojais aptarė jų sąlygas.
Pirmininkas G. Deprez teigė, kad padėtis labai sukrečianti, ypač dėl to, kad ji ilgalaikė ir nėra būtinųjų normalaus gyvenimo sąlygų.
Remiantis neoficialiu pareiškimu vietoje, Italijos institucijų prioritetas – uždaryti stovyklą *Casilino 900* ir perkelti jos gyventojus į „nuolatinę“ stovyklą.

***Campo Salone*, *Via di Salone 323*, Roma**

Stovyklą *Salone* administruoja organizacija *Comune di Roma* kartu su socialine draugija. Anot spaudos, stovyklą sudaro 135 konteineriai arba priekabos, joje gyvena 700 žmonių. Suteikiamas mokyklinis autobusas, kai kurie romai dirba už stovyklos ribų. Iš pirmo žvilgsnio gyvenimo sąlygos daug geresnės negu stovykloje *Casilino 900* – stovykla panašesnė į žmogaus orumą labiau atitinkančią laikinąją gyvenvietę.
Todėl net ir šiuo atveju sunku suvokti, kaip jau daugelį metų čia gyvenančius žmones vis dar galima laikyti „klajokliais“.

Spaudos konferencija – *vieta*: *viešbutis Ambasciatori Hotel*[2]

Spaudos konferenciją galima išklausyti http://www.radioradicale.it/scheda/262633.

[1] Stovyklose, dėl kurių su frakcija susitarta 2008 m. rugsėjo 10 d.
[2] *Ambasciatori Palace Hotel*, Via Vittorio Veneto, 62 - 00187 Roma, telefonas +39 06 47 493.

IŠVADOS

Pranešėjo nuomone, LIBE komiteto delegacijos vizitas, tegu ir trumpas, buvo naudingas.

1. Kalbant apie klajoklių padėtį, buvo galima įvertinti socialinę įtampą ir aplinką, būdingą Italijai. Visur jaučiamas susirūpinimas ir panašu, kad kasdieniame Italijos ir užsienio piliečių gyvenime didėja nesaugumo jausmas. Padaugėjo ksenofobijos ir rasizmo aktų, kai kuriais atvejais būta neregėto smurto. Minima „socialinė panika“, kuria teisinamas „saugumo paketas“ ir „įsakymai dėl nepaprastosios padėties“, vis dar vyrauja, o per daug audringai reaguojanti žiniasklaida ir politinės kalbos Italijos visuomenėje tvyrančią įtampą labiau kursto, negu mažina.

2. Atsirado galimybė išnagrinėti ir iš dalies suprasti teisiškai sudėtingas Italijos institucijų taikomas priemones, sudarančias vadinamąjį „saugumo paketą“. Į paketą sujungti šie teisės aktai: įstatymas-dekretas, pakeistas į įstatymą, trys teisėkūros dekretai, vienas įprasto įstatymo projektas ir keturi vyriausybės įsakymai, priimti pagal civilinės saugos sistemą. Ši sudėtinga teisinė struktūra buvo ir tebėra sunkiai suprantama. Panašu, kad plačiajai visuomenei ir žiniasklaidai ji pateikta supaprastintai ir neteisingai, todėl atsirado neaiškių sričių ir prireikė papildomo įsikišimo, pvz., priimti (ES Komisijai paprašius informacijos ir EP priėmus rezoliuciją) ministerijų lygmens „gaires“, kuriomis papildyti vyriausybės „įsakymai“.

3. Nors ir būta akivaizdaus nesusipratimo (tikriausiai kilusio dėl vertimo problemų) dėl LIBE komiteto delegacijos narės kalbos, posėdis su Italijos parlamento nariais buvo labai įdomus, nes atsirado galimybė įsitikinti, kokios problemos gali kilti įgyvendinant ES priemones (pvz., Direktyvą dėl laisvo ES piliečių judėjimo). Posėdžio pabaigoje pareikštas noras surengti daugiau posėdžių konkretesniais klausimais ir jiems išsamiau pasirengti.

4. Atsirado proga išgirsti nuomonių, pastabų ir kritikos iš institucijų (pvz., Raudonojo kryžiaus ir JTŽTK) ir NVO atstovų apie tai, kad ilgą laiką valstybės institucijos nepakankamai įvertino klajoklių padėtį ir kad ji labai pablogėjo.

5. Atsirado galimybė gauti vyriausybės atstovų paaiškinimų ir patikinimų, ypač šiais klausimais:
- dabar pradėjusios galioti „sunkinančios aplinkybės“ nebus taikomos ES piliečiams ir atitinkamai bus iš dalies pakeisti (arba teisiškai aiškinami) įstatymai; stebėti padėtį šioje srityje – Europos Komisijos pareiga;
- bus atšauktas teisėkūros dekretas, iš dalies keičiantis Italijos teisės aktus, kuriais įgyvendinama Direktyva 2004/38/EB, ir priimtas Europos Komisijos pasiūlymus atitinkantis naujas įstatymo projektas, kuriame neužsiregistravimas praėjus trims mėnesiams nuo gyvenimo šalyje pradžios nebus laikomas nusikaltimu; šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad vyriausybė, kaip buvo žadėjusi, teisėkūros dekreto projektą atšaukė;
- klajoklių stovyklose vykdomu „surašymu“ siekiama gerinti atitinkamos bendruomenės, ypač nepilnamečių, socialinę integraciją;
- nesukurta ir nebus sukurta jokios duomenų bazės, o per operacijas surinkti duomenys bus tvarkomi kaip ir visi kiti panašūs duomenys; jaunesniems kaip 14 metų nepilnamečiams be teisminės institucijos leidimo nebus taikoma atpažinimo procedūra ir nebus imami jų pirštų atspaudai; ar laikomasi atitinkamų nuostatų, tikrins nacionalinė duomenų apsaugos priežiūros

institucija.

Ministras paskelbė, kad padėtis taps aiškesnė pasibaigus pirmajam „surašymo“ etapui (spalio mėn. viduryje), kai prefektai *(„Commissari“)* patvirtins nuolatinių ir laikinųjų stovyklų perkėlimo planus ir kai bus apibrėžtos programos, kuriomis siekiama padėti atitinkamos bendruomenės nariams (ypač vaikams) ir juos integruoti.

6. Per vizitą buvo galima įsitikinti vietos institucijų įsipareigojimu tinkamai išspręsti klajoklių stovyklų problemą, ypač kalbant apie „lūšnyno“ – laikinosios jau 35 metus veikiančios klajoklių stovyklos *(Casilino 900)*, esančios vos 10 km atstumu nuo Italijos sostinės centro, padėtį.

Svarbiausi įvykiai prieš LIBE komiteto delegacijos vizitą

2007 m.

Spalio 31 d. Romoje išprievartaujama ir nužudoma italė Giovanna Reggiani. Pagrindinis įtariamasis yra Rumunijos pilietis (vėliau nuteistas). Po šio žiauraus nusikaltimo viešosios nuomonės sklaidos priemonėse pradedama reikalauti saugumo priemonių. Išsiunčiama keletas Italijos pilietybės neturinčių žmonių.

Rugpjūčio 17 d. Romos priemiestyje *Tor di Valle* užpuolamas italas dviratininkas, važiavęs dviračiu. Po dviejų mėnesių jis miršta dėl užpuolimo padarinių. Už užpuolimą nuteisiami du rumunai.

2008 m.

Gegužės 10 d. Ponticelio (Neapolio savivaldybė) priemiesčio rajone 16 m. amžiaus romų mergaitei pateikiami kaltinimai dėl pasikėsinimo pagrobti devynių mėnesių kūdikį. Vėlesnėmis dienomis (gegužės 12 ir 14 d.) užpuolami keli romai, o nežinomi asmenys uždega keletą romų lūšnų. Gegužės 15 d. visi gyventojai romai priverčiami išvykti iš Ponticelio stovyklų ir persikelti į stovyklas (ir mokyklas) kituose rajonuose. Anot gandų, šią smurtinę reakciją sukėlė vietos mafijos (Komoros) nusikalstama veikla[1]. Taip pat pabrėžiama, kad plotas, kuriame buvo įsikūrusios stovyklos, bet kuriuo atveju turėjo būti atlaisvintas ne vėliau kaip rugpjūčio 4 d., kad būtų galima įgyvendinti savivaldybės tarybos patvirtintą miesto atkūrimo programą. 2008 m. gegužės 29 d. valstybės sekretoriaus pavaduotojas vidaus reikalams kreipėsi į Parlamentą besąlygiškai pasmerkdamas smurtą ir netoleranciją romų atžvilgiu ir dar kartą patvirtino vyriausybės valią imtis ryžtingų veiksmų ir pašalinti šių netolerancijos apraiškų priežastis. „Pranešimą apie incidentus“, kuriame aptariami šie įvykiai, parengė Pagrindinių teisių agentūra (jis paskelbtas rugpjūčio 4 d.).

Gegužės 21 d. Remdamasis Civilinės saugos įstatymo 5 straipsniu, Italijos ministrų tarybos pirmininkas paskelbė nepaprastąją padėtį Kampanijos, Lombardijos ir Lacijaus regionuose. Šį sprendimą priimti paskatino socialinė panika, kilusi dėl laikinųjų klajoklių stovyklų buvimo ir pavojaus vidaus viešajai tvarkai. Nepaprastoji padėtis skelbiama dekretu iki 2009 m. gegužės 31 d. Šis dekretas papildomas trimis specialiaisiais įsakymais *(„Ordinanze“)* ([2]), priimtais gegužės 30 d. („*Ordinanze*“ Nr. 3676, 3677 ir 3678), kuriuose numatytas Neapolyje, Romoje ir Milane įsikūrusiose nuolatinėse ir laikinosiose klajoklių stovyklose gyvenančių žmonių (įskaitant nepilnamečius) „surašymas“. Įgyvendinti įsakymus *(„Ordinanze“)* pavesta

[1] Pagrindinių teisių agentūros pranešimas apie incidentus „Smurtiniai išpuoliai prieš romus Neapolio Ponticelio rajone, Italijoje“, p. 6; De Arcangelis: „Napoli, ancora roghi contro i Rom, la Comorra dietro gli assalti“ leidinyje *La Repubblica*, 2008 5 15, p. 11.

[2] Įsakymai *(„Ordinanze“)* yra išimties tvarka taikomos laikinosios administracinės priemonės, kurias pagal įstatymą (pvz., Civilinės saugos įstatymą) gali priimti valstybės, regiono ir vietos lygmens institucija, siekdama reaguoti į itin dideles krizes ar grėsmes. Įsakymuose turi būti nurodyti teisės aktai, nuo kurių galima laikinai nukrypti, tačiau visais atvejais turi būti laikomasi teisinės tvarkos principų, tarptautinių susitarimų bei EB teisės. Sąlygas, kurių būtina laikytis naudojantis šiais nukrypti leidžiančių nuostatų taikymo įgaliojimais, nustatė Italijos konstitucinis teismas keliuose sprendimuose (naujausias – 2008 m. liepos 16 d. sprendimas Nr. 277, ankstesni – 2006 m. sprendimas Nr.°284, 1995 m. sprendimas Nr.°127, 1992 m. sprendimas Nr.°418, 1987 m. sprendimas Nr.°201, 1977 m. sprendimas Nr.°4, 1961 m. sprendimas Nr.°26 ir 1956 m. sprendimas Nr.°8).

„specialiųjų vyriausybės įgaliotinių“ funkciją atliekantiems vietos prefektams[1].

Gegužės 23 d. Italijos vyriausybė tvirtina kitas teisines Italijos „saugumo paketo“ priemones

1. Pirmoji iš jų yra 2008 m. gegužės 23 d. įstatymas-dekretas[2] Nr. 92 (liepos 24 d. virtęs galutiniu įstatymu Nr.°125), pavadintas „Skubios visuomenės saugumo priemonės“ ir pirmiausia apimantis šias priemones:

a) užsieniečiai deportuojami, o ES piliečiai išsiunčiami iš šalies teritorijos teismo sprendimu, jeigu nuteisiami daugiau kaip dvejų metų laisvės atėmimo bausme;

b) nusikaltimą padariusių užsieniečių nelegalaus buvimo šalyje statusas įtraukiamas į Baudžiamajame kodekse pateikiamą sunkinančių aplinkybių sąrašą;

c) už būsto išnuomojimą nelegaliems migrantams baudžiama laisvės atėmimu nuo 6 mėnesių iki trejų metų;

d) laikantis bendrųjų teisinės tvarkos principų, merams pavedama priimti, *inter alia*, motyvuotas skubias priemones siekiant užkirsti kelią įvairiai didelei grėsmei visuomenės ir miestų saugumui ir šią grėsmę pašalinti. „Įvairios didelės grėsmės visuomenės ir miestų saugumui“ sąvoka apibrėžiama 2008 m. gegužės 5 d. vidaus reikalų ministro įsakyme.

2. Antroji priemonė – **du įstatymų projektai** (Parlamentui pateikti 2008 m. birželio 3 d.).

Pirmajame (dabar Senato aktas Nr. 733 dar svarstomas, tad tekstas kol kas laikinas) numatomos tam tikros su užsieniečiais susijusios nuostatos, pvz.:

a) už neteisėtą atvykimą į šalį baudžiama laisvės atėmimu nuo 6 mėnesių iki ketverių metų. Šiais atvejais teismas, taikydamas procedūrą, kuri turi būti kuo trumpesnė, taip pat turi priimti nutarimą dėl užsieniečio išsiuntimo;

b) siekiant nustatyti užsieniečių tapatybę jie gali būti šešiasdešimčiai dienų sulaikomi „tapatybės nustatymo ir išsiuntimo centruose“. Jeigu tai neįmanoma per 60 dienų, policijos vadovo prašymu sulaikymo terminą teisėjas gali pratęsti dar šešiasdešimčiai dienų. Ilgiausias

---

[1] Įsakymuose *(„Ordinanze“)* pirmiausia numatyta, kad „...**2.** Įgaliotas komisaras, neperžengdamas savo kompetencijos ribų, prireikus net ir pažeisdamas galiojančias aplinkosaugos, teritorijos kraštovaizdžio, sanitarines higienos, teritorijų planavimo, vietinės policijos, kelių ir eismo srities nuostatas, tačiau užtikrindamas būtiniausias sveikatos ir aplinkos apsaugos priemones, rūpinasi šių iniciatyvų vykdymu:

a) apibrėžti veiksmų programas nepaprastajai padėčiai įveikti;

b) kontroliuoti teritorijas, kuriose leidžiama apsistoti ir kuriose yra klajoklių bendruomenės, bei vykdyti neteisėtų stovyklų paiešką;

c) rasti ir registruoti asmenis, taip pat nepilnamečius, ir šeimas, kurie yra b punkte nurodytose vietovėse, darant atitinkamą žymą dokumentuose;

d) imtis reikiamų priemonių, pasitelkiant policijos pajėgas, asmenų, minimų c punkte, atžvilgiu, kurie yra arba gali būti administracinių ar teisminių priemonių dėl išsiuntimo iš šalies subjektai;

e) tais atvejais, kai esamos vietovės negali patenkinti gyvenimo poreikių, planuoti kitų teritorijoms, kuriose leidžiama apsistoti, tinkamų vietovių paiešką;

f) imtis tikslinių priemonių siekiant iškraustyti ir atkurti neteisėtomis stovyklomis užimtas vietoves;

g) imtis pagrindinių veiksmų, kurie būtų tinkami būtiniausiam socialinių ir sanitarinių sąlygų lygiui atkurti;

h) imtis tikslinių veiksmų siekiant pagerinti į teritorijas, kuriose leidžiama apsistoti, persikėlusių asmenų socialinę integraciją, ypač atkreipiant dėmesį į paramos priemones ir integruotus projektus nepilnamečiams, taip pat į veiksmus kovai su tokiais reiškiniais kaip neteisėta prekyba, valkatavimas ir prostitucija;

i) kontroliuoti ir skatinti teritorijose, kuriose leidžiama apsistoti, pradėtas iniciatyvas, pavyzdžiui, mokyklos lankymo ir profesinio rengimo iniciatyvas, bei įtraukti jas į įgyvendinimo ar gyvenamųjų būstų atstatymo veiklą;

l) imtis visų naudingų ir reikalingų priemonių nepaprastajai padėčiai įveikti.“

[2] Remiantis Italijos konstitucijos 96 straipsniu, įstatymas-dekretas yra laikinas, bet nedelsiant taikomas įstatymas, kurį susidūrusi su išimtinėmis aplinkybėmis priima vyriausybė. Parlamentas turi įstatymą-dekretą per 60 dienų nuo jo priėmimo paversti galutiniu įstatymu (prireikus – su pataisomis). Šiuo atveju dekretas pertvarkytas į įstatymą Nr. 125, paskelbtą liepos 24 d.

galimas sulaikymo terminas ilginamas iki 18 mėnesių (iki šiol buvo 60 dienų);
c) policijos vadovas net ir prieš pasibaigiant šešiasdešimties dienų sulaikymo terminui gali užsienietį išsiųsti, nedelsiant informuodamas kompetentingą teismą;
d) įgyti Italijos pilietybę susituokiant galima Italijoje pragyvenus dvejus metus.
Antrasis priemonių paketas taikomas Priumo sutarties ratifikavimui, tiesiogiai nesusijusiam su trečiųjų šalių piliečiais.

Trečiasis „saugumo paketo“ priemonių paketas parlamento komitetams pateiktas kaip trys teisėkūros dekretų projektai[1], vyriausybės parengti siekiant pataisyti esamus teisės aktus, kuriais perkeliamos trys EB direktyvos:
a) Direktyva 2004/38/EB dėl ES piliečių teisės laisvai judėti ir gyventi. Remiantis teisėkūros dekretu ES piliečiai:
- norintys gyventi Italijoje ilgiau kaip tris mėnesius, turės įrodyti, kad turi pakankamai iš teisėtų šaltinių gautų lėšų sau ir savo šeimai išlaikyti. Jie taip pat turi turėti medicinos išlaidų draudimą arba būti savanoriškai užsiregistravę Nacionalinėje medicinos tarnyboje;
- gali būti išsiųsti iš šalies teritorijos „visuomenės saugumo“ motyvais, *inter alia* apimančiais faktą, kad jie per 10 dienų nuo trijų mėnesių laikotarpio pabaigos neužsiregistravo kompetentingose institucijose arba juos galima laikyti konkrečia, tikra ir didele grėsme pagrindinėms žmogaus teisėms arba „visuomenės saugumui“, arba visuomenės moralei. Jie išsiunčiami skubiai, jeigu manoma, kad tolesnis jų buvimas šalyje nesuderinamas su „civilizuotu ir saugiu sugyvenimu“ - asmens gyvenimas neatitinka miestų gyvensenos ir sveikatos reikalavimų.
b) Direktyva 2003/86/EB dėl teisės į (trečių šalių piliečių (ES pilietybės neturinčių asmenų)) **šeimos susijungimą**. Kai šeimos susijungimu negalima galutinai įsitikinti patikrinus pareiškėjų kilmės šalies institucijų atsiųstus dokumentus arba jeigu kyla abejonių dėl gautų dokumentų autentiškumo, remiantis šiuo teisėkūros dekretu galima reikalauti, kad pareiškėjo išlaidomis būtų atlikti DNR tyrimai.
c) Direktyva 2005/85/EB dėl pabėgėlio statuso pripažinimo procedūrų. Kalbant apie prieglobsčio prašytojus, jeigu prieš jiems paduodant prieglobsčio prašymą išduodamas jų išsiuntimo arba neįleidimo į šalį orderis, jie laikomi nebe atviruose priėmimo centruose, bet „tapatybės nustatymo ir išsiuntimo centruose“.

Italijos vyriausybė papildė šias priemones:
- stiprindama dialogą su Europos romų kilmės šalimis (ypač Rumunijos ministru pirmininku ir vidaus reikalų ministru);
- nauju įsipareigojimu atnaujinti dvišalius susitarimus dėl saugumo su Europai nepriklausančiomis šalimis, pvz., su Libija dėl bendradarbiavimo kovojant su terorizmu, organizuotu nusikalstamumu, prekyba narkotikais ir nelegalia imigracija (pasirašytu 2000 m. gruodžio mėn. ir galiojančiu nuo 2002 m. gruodžio mėn.).

Birželio 19–20 d. Europos Tarybos žmogaus teisių komisaro T. Hammarbergo vizitas į Italiją. 2008 m. liepos 28 d. paskelbtame pranešime[2] Europos Tarybos komisaras:

[1] Remiantis Italijos konstitucija teisėkūros dekretas yra įstatymas, kurį parlamento įgaliojimu priima vyriausybė, laikydamasi parlamento apibrėžtų principų ir ribų. Prieš galutinį patvirtinimą vyriausybė turi pasikonsultuoti su kompetentingais parlamento komitetais.
[2] Žr.
https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1309811&Site=CommDH&BackColorInternet=FEC65B&BackColorIntran

„- reiškia susirūpinimą neseniai priimtu „saugumo paketu“, kuris praktiškai taikomas daugiausia ES imigrantams romams, nepaprastosios padėties paskelbimu tam tikruose regionuose ir atitinkamu jų prefektų įgaliojimų išplėtimu. Dažnai skelbiamos neeilinės teisėkūros ir kitos priemonės Europos Tarybos valstybėje narėje rodo didelius valstybės sistemos trūkumus - ji nesugeba veiksmingai spręsti socialinių problemų (kurios nėra naujos) įprastomis teisėkūros ar kitomis priemonėmis;
- pažymi, kad nepaisant plačiai paplitusios priešingos valstybių praktikos, tarptautinėje teisėje aiškiai nustatytas principas, kad užsieniečiai, kurių vienintelis nusižengimas yra imigracijos teisės pažeidimas, tranzito arba priimančiosiose valstybėse narėse neturėtų būti laikomi nusikaltėliais arba galimais nusikaltėliais. Kaip nurodyta 1990 m. Tarptautinės konvencijos dėl migruojančių darbuotojų ir jų šeimų narių teisių apsaugos 17 straipsnio 3 dalyje, migrantai, sulaikyti už migracijos nuostatų pažeidimus, jeigu tai įmanoma, turėtų būti laikomi atskirai nuo nuteistų asmenų ar asmenų, sulaikytų laukiant teismo proceso. Nors Italija ir nepasirašiusi šios konvencijos, komisaras mano, kad šiuo tekstu reikėtų vadovautis apsaugant migrantų teises ir vengiant juos laikyti nusikaltėliais. Jis apgailestaudamas pažymi, kad vyriausybė šiuo klausimu laikosi kitos nuomonės;
- Italija prievarta išsiuntė į Libiją daug nelegalių migrantų, nors, turimomis žiniomis, abi šalys nėra pasirašiusios susitarimo dėl readmisijos. Todėl, anot Italijos institucijų, grąžinusi šiuos imigrantus Italija planuoja ir stebi tolesnį deportuotų asmenų išsiuntimą iš Libijos į jų kilmės šalis[34].“

Birželio 25 d. Ministras R. Maroni pristato „saugumo paketą“ Italijos Senato Konstitucinių reikalų komitete ir paaiškina vyriausybės strategiją:
- palengvinti nelegalių migrantų išsiuntimą neteisėtą atvykimą į šalį pripažįstant nusikaltimu;
- palengvinti kitų ES valstybių narių piliečių išsiuntimą, jeigu jie neužsiregistruoja po trijų mėnesių, nepateikia įrodymų apie turimus teisėtus finansinius išteklius ir negyvena namuose, visiškai atitinkančiuose teisinius reikalavimus.
Kitą dieną spauda praneša apie surašymo pradžią Neapolyje.

Liepos 2–3 d. Italijos nuolatinis atstovas pateikia Komisijai (Pirmininko pavaduotojui J. Barrot) Italijos „įsakymų dėl nepaprastosios padėties“ tekstą.
Pirmininko pavaduotojas J. Barrot prašo ministro R. Maroni daugiau informacijos, pirmiausia dėl planuojamų priemonių taikymo srities, surašymo teisinio pagrindo, tikslų ir procedūrų. Komisija prašo papildomos informacijos ir kitais „saugumo paketo“ aspektais, susijusiais su Europos Komisijos ar ES kompetencija.

Liepos 7 d. Per neoficialų TVR Tarybos susitikimą ministras R. Maroni susitinka su Pirmininko pavaduotoju J. Barrot ir pirmininku G. Deprezu.
Ministras R. Maroni suteikia išankstinę informaciją apie klajoklių stovyklų (700–1 000) padėtį Italijoje ir apie tai, kad „surašymu“ siekiama tik suteikti atitinkamiems asmenims socialinę paramą.
Pirmininkas G. Deprez pareiškia ministrui susirūpinimą dėl neaiškių „įsakymų“ formuluočių ir jam praneša, kad tą pačią dieną Europos Parlamentas rengėsi aptarti rezoliuciją, kurioje reiškiamas didelis susirūpinimas dėl netiesioginės romų (kurių dauguma yra ES piliečiai) diskriminacijos rizikos. Todėl jis žada nedelsdamas pateikti frakcijoms gautus paaiškinimus ir

---

et=FEC65B&BackColorLogged=FFC679.

pranešti apie galimybę priimti ministro R. Maroni kvietimą apsilankyti Italijoje ir įvertinti padėtį.

Liepos 9 d. Jonathan Faull (Teisingumo, laisvės ir saugumo generalinio direktorato generalinis direktorius) parašo laišką Italijos nuolatiniam atstovui prašydamas Italiją iki 2008 m. liepos mėn. pabaigos pateikti pranešimą apie įsakymų įgyvendinimą. Pirmiausia jis prašo:
- atsakyti, ar pirmuosius surašymo veiksmus Neapolyje (kai buvo renkami duomenys apie religiją ir etninę kilmę) galima laikyti incidentu, kuris daugiau nesikartos;
- atsakyti, ar laikomasi duomenų apsaugos principų, ypač imant pirštų atspaudus, ir ar jaunesnių kaip 14 m. amžiaus nepilnamečių tapatybė nustatoma gavus teisminės institucijos leidimą ir jį naudojant tik šiuo tikslu;
- atsakyti, kokia padėtis likusioje Italijos teritorijos dalyje (kuriai netaikoma paskelbta nepaprastoji padėtis);
- pateikti Europos Komisijai kitų su „saugumo paketu“ susijusių svarstomų teisės aktų projektų (trijų teisėkūros dekretų, kuriuose atitinkamai reglamentuojamas ES piliečių judėjimas ir gyvenimas šalyje, trečiųjų šalių piliečių šeimų susijungimas ir pabėgėlių statusas) tekstus.

Liepos 10 d. Europos Parlamentas priima rezoliuciją[1], kurioje pareiškiamas didelis rūpestis dėl neeilinių priemonių, pvz., įsakymų *(„Ordinanze“)*, kuriomis sustabdomas įprastų teisės aktų galiojimas, taikymo, galimybės netiesiogiai diskriminuoti romų bendruomenę (kaip matyti iš pirmųjų surašymo formų, išdalytų Neapolyje), rizikos pažeisti EB direktyvas dėl privatumo (95/46/EB), dėl kovos su bet kokios formos diskriminacija (2000/43/EB) ir dėl laisvo ES piliečių judėjimo (2004/38/EB).

Liepos 17 d. Vidaus reikalų ministras, gavęs Italijos duomenų apsaugos priežiūros institucijos nuomonę, priima „gaires“, kuriomis turėtų vadovautis Neapolio, Romos ir Milano specialieji įgaliotiniai, kad būtų apsaugoti asmens, ypač nepilnamečių, duomenys (kaip reikalauja Europos Komisija) ir vengiama atliekant surašymą sukurti konkrečių duomenų bazę.

Rugpjūčio 1 d. Ministras R. Maroni Pirmininko pavaduotojui J. Barrot siunčia pranešimą apie pirmojo „klajoklių stovyklų“ nepaprastosios padėties etapo įgyvendinimą ir trijų „teisėkūros dekretų“ tekstus, kurie pakeisti juos išnagrinėjus parlamento komitetuose (žr. pirmiau), bet dar neužbaigti. Šis perdavimas turėtų būti laikomas šalies vyriausybės ypatingos geros valios ženklu Europos Komisijai.

Rugsėjo 3 ir 16 d. Vyksta parengiamieji Pirmininko pavaduotojo J. Barrot ir LIBE komiteto koordinatorių (ir oficialios delegacijos narių) posėdžiai.

[1] Parlamento priimti tekstai
http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2008-0361+0+DOC+XML+V0//LT.